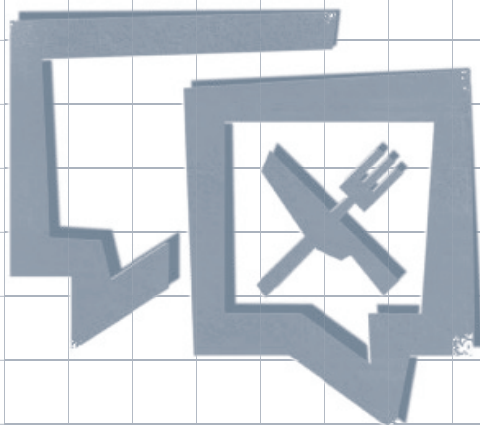

13. GOLICJA I GŁODOMERIA, CZYLI UBÓSTWO GALICYJSKIE

AUTORKA: PATRYCJA KOPCIŃSKA

Ćwiczenie wprowadzi uczniów i uczennice w zagadnienie ubóstwa, wyjaśniając jego podstawowe mechanizmy, przejawy, przyczyny oraz konsekwencje. Odwołując się do przykładu zaczerpniętego z dziewiętnastowiecznej Galicji, młodzież przeanalizuje kwestię ubóstwa także w jej współczesnym wymiarze.

13. GOLICJA I GŁODOMERIA, CZYLI UBÓSTWO GALICYJSKIE

Zagadnienia:

- ▶ Ubóstwo
- ▶ Zdrowie
- ▶ Władza polityczna, demokracja i prawa człowieka

Czas trwania:

- ▶ 25 minut

Cele ćwiczenia:

- ▶ Podasz przejawy, przyczyny i konsekwencje ubóstwa.
- ▶ Wyjaśnisz, na czym polega złożoność kwestii ubóstwa i co oznacza pojęcie „pętla ubóstwa”.
- ▶ Zastanowisz się nad kwestią ubóstwa w kontekście globalnym.

Związek z podstawą programową:

- ▶ I, II, III, 35.3

Środki dydaktyczne i materiały:

- ▶ Załączniki
- ▶ 7 kartek
- ▶ Magnes

MIN

0

1

1

6

5

9

3

22

13

23

1

25

2

PRZEBIEG ĆWICZENIA:

1. Zapytaj młodzież, czy kiedykolwiek słyszała o krainie nazywanej Królestwem Golicji i Głodomerii? Wyjaśnij, że jest to ironiczne określenie Królestwa Galicji i Lodomerii, którym posługiwano się w XIX wieku, obrazując panującą na tych terenach biedę.
2. Głośno odczytaj (lub poproś o to ucznia lub uczennicę) fragment tekstu dotyczący dziewiętnastowiecznej Galicji (załącznik nr 1), a następnie poproś klasę, aby jednym słowem określiła panującą tam sytuację. Możesz zadawać pytania pomocnicze, naprowadzając młodzież na pojęcie ubóstwa.
3. Wspólnie z uczniami i uczennicami zastanówcie się, jakie są przejawy ubóstwa, a następnie zaprezentuj plakat z mapą skojarzeń (załącznik nr 2; możesz go wydrukować lub schematycznie narysować na tablicy według podanego wzoru; sam w sobie może być również wykorzystany jako karta pracy).
4. Podziel klasę na 7 zespołów, rozdaj każdemu czystą kartkę i wyjaśnij, że ich zadaniem będzie wypisanie skojarzeń – konsekwencji, jakie może przynieść np. brak dostępu do edukacji (grupa 1), niedożywienie (grupa 2) itd. Po 7 minutach poproś, aby przedstawiciele i przedstawicielki poszczególnych grup zaprezentowali swoje skojarzenia i przykleili kartki do plakatu lub przypięli magnesami do tablicy. Następnie zapytaj, na czym polega złożoność problemu ubóstwa? Dla zobrazowania poproś, aby posłużyli się informacjami z mapy skojarzeń, np. brak pracy powoduje brak pieniędzy, a to uniemożliwia dostęp do edukacji itd.
5. Wyjaśnij, że ubóstwo to złożona kwestia i bardzo często jego przyczyny (np. brak dostępu do edukacji) są równocześnie konsekwencjami (np. brak pracy może wynikać z braku wykształcenia), mamy więc do czynienia z tzw. zjawiskiem pętli ubóstwa. Wytłumacz młodzieży to pojęcie (załącznik nr 3).
6. Podsumuj ćwiczenie. Wyjaśnij, że ludzie od zawsze borykali się z problemem ubóstwa.

Możesz odwołać się także do materiału dotyczącego ubóstwa z publikacji Edukacja globalna na zajęciach języka polskiego, CEO 2015: „Pomysły zmieniające życie”.

W przeszłości terminem tym określano jedynie skrajny głód, obecnie zaś za granicę ubóstwa przyjmuje się sytuację, w której człowiek żyje za kwotę poniżej 1,25 dolara dziennie. Przyjmując taką definicję ubóstwa, szacuje się, że około 1 miliarda 400 milionów ludzi na świecie żyje w ubóstwie (w tym w Polsce około 2 miliony 800 tys. według danych GUS-u z 2014 roku). Zwróć uwagę, że zarówno w przeszłości, jak i współcześnie za kwestię ubóstwa w znacznym stopniu odpowiada niewłaściwa polityka gospodarcza, choć o ile w przypadku Galicji jest mowa o niskiej produkcji rolnej, o tyle w przypadku ubóstwa współcześnie mają na to wpływ także decyzje podejmowane globalnie – np. zawłaszczanie ziemi w krajach globalnego Południa przez wielkie międzynarodowe koncerny czy polityka rolna Unii Europejskiej. Zwróć również uwagę na inne przyczyny ubóstwa: powolny rozwój gospodarczy państw, brak inwestycji, nienowoczesne metody stosowane w rolnictwie, przeludnienie itp.

Załączniki:

- Załącznik nr 1 – Tekst źródłowy: Fragment tekstu dotyczący XIX-wiecznej Galicji
- Załącznik nr 2 – Plakat: Mapa skojarzeń: ubóstwo
- Załącznik nr 3 – Materiał pomocniczy: Pętla ubóstwa

FRAGMENT TEKSTU DOTYCZĄCY XIX-WIECZNEJ GALICJI

„Jednym z głównych celów działalności każdego społeczeństwa jest zaspakajanie potrzeb materialnych, tzn. dążenie, by ludzie żyli jak najlepiej i jak najdłużej. (...) Przez wiełe stuleci zasadniczy problem sprowadzał się do tego, by móc przeżyć do następnego roku. Jeszcze w połowie XIX wieku zdecydowana większość Polaków stale musiała bronić się przed śmiercią spowodowaną głodem lub długim niedożywieniem. W kronikach parafialnych z roku 1847 pisano:

W tym roku był straszny i niepamiętny głód, a to z przyczyny, że się ziemniaki nie urodziły. Z plew, pyrzy, otrąb i innych nie do uwierzenia rzeczy chleb ubóstwo piekło i brajki gotowało i z tego wiktę wiele ich, bo 280 umarło.
(Parafia Szynwald k/Tarnowa)

W 1847 r. nędza do największego stopnia doszła; (...) głód zaczął się już w styczniu; głód zaczął ludziom dokuczać tak, że po kilkoro na dzień z głodu umierali. (...) Gdy to piszę 22 VI w samej wsi Osielec już od N. Roku 203 umarło.
(Parafia Osielec k/Myślenic)

(...) Redakcja lwowskiego „Tygodnika Rolniczo-Przemysłowego” w swej odezwie z 13 marca 1848 r. pisała:

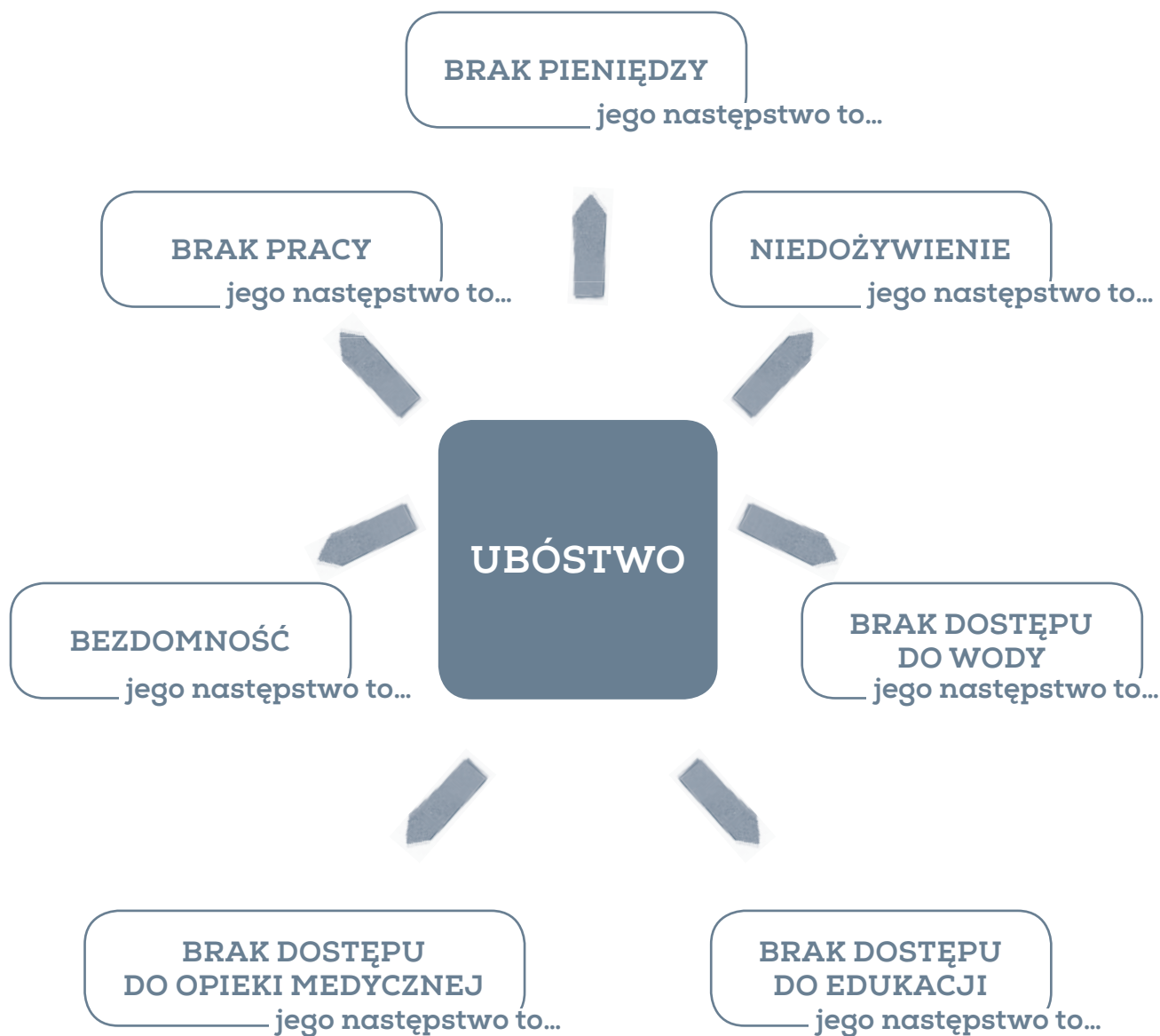
Ratujcie umierających z głodu! (...) Lud nasz w obwodach zachodnich, a mianowicie w wadowickim i sądeckim pada jak muchy, głodem i następnie chorobą wycieńczony (...); w r. już bieżącym, w dwóch miesiącach, tj. w styczniu i lutym umarło tyle, co zwykle w 2 lata.

Lata 1847 i 1848 to okres masowego głodu właściwie we wszystkich regionach ziem polskich. Poza zachodnią i środkową Galicją klęska głodu szczególnie dotknęła południową część Górnego Śląska, Śląsk Cieszyński, niektóre regiony Królestwa Polskiego (np. Zagłębie Dąbrowskie, Kielecczynę). (...) Było to przede wszystkim rezultatem niskiej produkcji rolnej na ziemiach polskich właściwie do końca lat pięćdziesiątych XIX w.

(...) Niska produkcja rolna, powtarzające się lata nieurodzaju i innych klęsk elementarnych przesądziły o ogólnie bardzo niskim przeciętnym poziomie wyżywienia, szczególnie na wsi. (...)

Źródło: Juliusz Łukasiewicz, „Początki cywilizacji przemysłowej na ziemiach polskich”, w: *Dzieje narodu i państwa polskiego*, Warszawa 1988, s. 1.

MAPA SKOJARZEŃ: UBÓSTWO

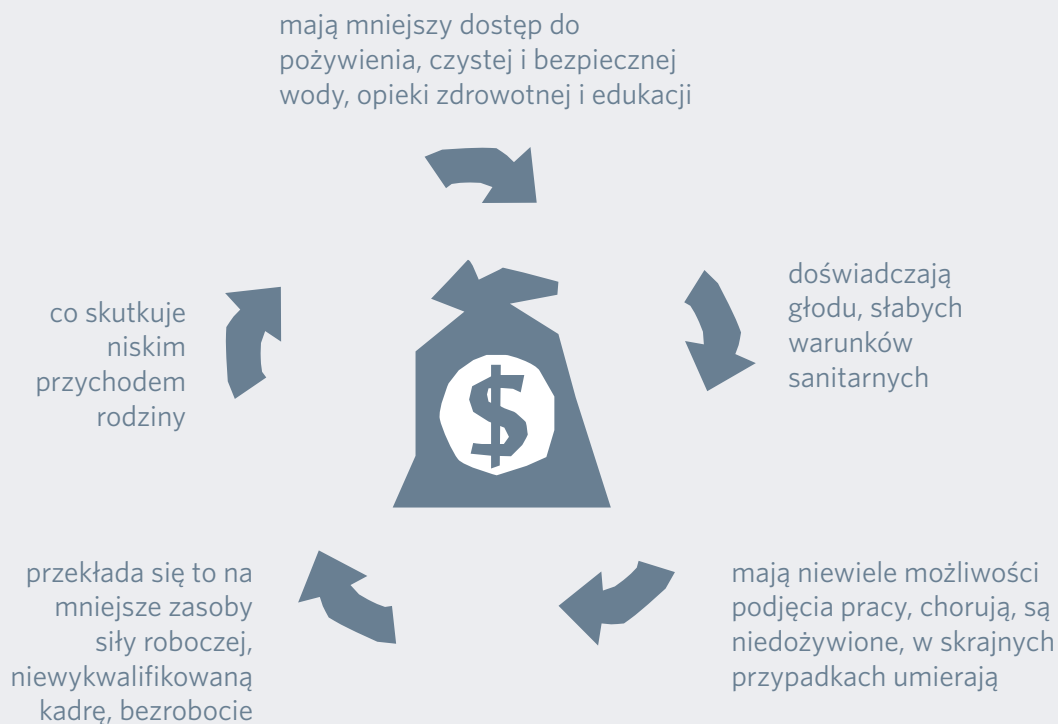

PĘTLA UBÓSTWA

CYKL UBÓSTWA

Ubóstwo jest przekazywane z pokolenia na pokolenie. Zaczyna się w dzieciństwie, kiedy dzieci są wydawane na świat przez ubogie, niedożywione matki.

Ponieważ rodzą się w ubogich rodzinach, to:

PRZERWANIE CYKLU UBÓSTWA ZACZYNA SIĘ OD INWESTOWANIA W DZIECI.

Źródło: Opracowanie na podstawie: <http://becauseiamagirl.ca/the-cycle-of-poverty>.